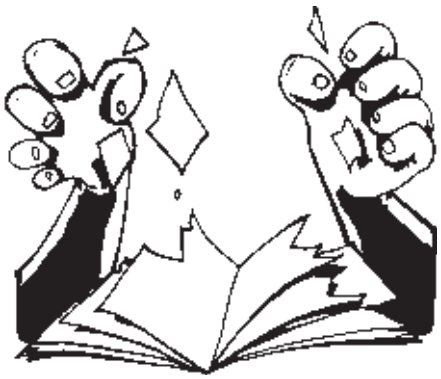

Arvostelut

Toim. Ville Hänninen

Joe Sacco:
Palestiina
Suomennos Juhani Tolvanen, otsikoiden ja ingressien tekstaus Mikko Huusko
WSOY

Sanomalehtien ulkomaanuutiset keskittyvät kriiseihin, niiden merkitykseen ja vaikutuksiin, yleisellä tasolla. Yksilöiden riipaiseville tarinoille riittää harvemmin tilaa.

Amerikkalaisen Joe Saccon (s. 1960) sarjakuva Palestiina paneutuu Lähi-idän kriisiin poikkeuksellisen koskettavasti. Sacco vietti ensimmäisen intifadan aikana, loppuvuodesta 1991 alkuvuoteen 1992, kaksi kuukautta Palestiinan Länsirannalla ja Gazan alueella. Hän oli päättänyt tehdä fiktion sijaan sarjakuvareportaasin. Lehtitoimittajana uransa aloittanut Sacco haastatteli alueella satoja ihmisiä, seurasi mielenosoituksia, keskusteli kadunmiesten kanssa ja merkitsi muistiin ihmisten kokemuksia.

Sarjakuvamuotoinen reportaasi koskettaa välineen intiimiyden vuoksi. Valokuva puhuu enemmän kuin tuhat sanaa, mutta valokuvaustilanteen vaikutukset ihmisiin tiedetään. Piirros pääsee salakavalasti lähemmäs todellista ihmistä.

Alun perin vuosina 1993—1995 julkaistun Palestiinan vahvuus onkin tunteissa. Reportaasi antaa äänen äänettömille, puheenvuoron tavallisille ihmisille. Vihan, katkeruuden ja alistumisen tunteet sekoittuvat toivon, ilon ja tulevaisuususkon tunteisiin. Ihminen on siitä kiintoisa olio, että hän sopeutuu mihin tahansa. Palestiina kertoo, kuinka ihmiset elävät pysyvän pelon ja epävarmuuden ilmapiirissä.

Kiinnostavaa on huomata, mikä koskettaa minua lukijana eniten. Huomio kiinnittyy molemminpuolisen fyysisen väkivallan ja traagisten kuolemien sijaan pienempiin tragedioihin. Sacco kertoo sävykkäästi, kuinka vanha nainen huutaa raja-alueen erottavan piikkilangan ja aitojen yli Egyptiin, kertoen terveisiä tuttavilleen. Sacco kertoo tarinan sotilaista, jotka tuhosivat gazalaisten pihamailta kymmeniä symbolisesti tärkeitä oliivipuita.

Sacco ei esiinny neutraalina totuuden torvena, vaikka pyrkiikin antamaan mahdollisimman monipuolisen kuvan kriisistä ja sen vaikutuksista. Hän tuo pohdintansa, epäilyksensä ja heikkoutensakin julki. Hän pohtii paljon rooliaan toimittajana ja puntaroi reaktioitaan näkemiinsä tilanteisiin ja kohtaamiinsa ihmisiin.

Sarjakuvamuotoisia reportaaseja ei ole tehty ennen Saccoa, ainakaan samassa laajuudessa. Vaikka hänen sarjakuvansa ovat saaneet runsaasti huomiota, jäljittelijöitä ei ole ilmaantunut. Syy on ilmeinen: Saccon tapa tehdä sarjakuvia on hyvin vaativa. Yksinomaan pinnallinen tutustuminen aihepiiriin vie kuukausia, ja kokonaisten teosten tuotantoprosessi on vuosien mittainen.

WSOY on suomentanut kymmenen vuoden takaisen Palestiinan luultavasti siksi, että aihe on edelleenkin ajankohtainen, ikävä kyllä. Parhaillaan on käynnissä ensimmäistä intifadaa paljon suurempi palestiinalaisten kansannousu: samalla väkivalta on lisääntynyt puolin ja toisin.

Toivottavasti kustantajalla riittää mielenkiintoa jatkaa Saccon julkaisemista. Hänen myöhemmät teoksensa — Bosnian kriisiä eri näkökulmista käsittelevät Safe Area Gorazde (2000) ja The Fixer (2003) — ovat sarjakuvallisesti jouhevammin kerrottuja mestariteoksia.

Ville Hänninen

©Joe Sacco

Joe Sacco porautuu ihmiseen uutisten takana.

Ralf König: Voitte suudella sulhasta
Suomennos Hannu Tervaharju
LIKE

Viimeinkin uusi König suomeksi! Välistä on jäänyt neljä albumia. Toivottavasti nekin käännetään joskus.

Vakiintunut pariskunta Konrad ja Paul pohtivat tällä kertaa liittonsa laillistamista eli homoavioliittoa, koska sellaisen solmiminen on tullut mahdolliseksi. Tässä pulma piileksii, eli miten yhteiskunnan eli maistraatin lupalappu muka muuttaisi 15-vuotista parisuhdetta, joka on jo valmiiksi kuin mikä tahansa pitkäaikainen avioliitto?

Hehkuvin kipinä tuntuu sammuneen. Konrad on silti kohtuullisen tyytyväinen kotirouvan osaansa, Paul puolestaan heiluu häntäheikkinä ympäri nahkadiskoja. Keski-ikä kun kaatuu päälle huolestuttavan kovaa vauhtia. On riehuttava temmi tanassa kuin parikymppisenä, ettei ukkoutuminen iske, Paul murehtii. Tästä seuraa luonnollisesti koomisia ongelmia, varsin samantapaisia kuin Sonninpallit-albumissa.

Paulin heilastelu junttimaisen mutta salskean turkkilaispojan kanssa vie vähän liikaa tilaa Voitte suudella sulhasta -teoksen tarinasta. König kaipaisi enemmän terää huumoriinsa. ”Kännykkä piippaa väärään aikaan” on ainakin suomalaisesta näkökulmasta jo vanha vitsi.

Tuntuu, että König on tehnyt albumin ikään kuin velvollisuustyönä, vastauksena häneltä varmasti monta kertaa kysyttyyn kysymykseen: Mikä on mielipiteesi parisuhdelain muutoksesta? Hällä väliä, kukin elää omalla tavallaan, on Königin näkökanta ainakin tämän teoksen perusteella.

Albumin parasta antia on Paulin ronski mummo Tilla, jolla on aivan erilaiset näkemykset elämänsä ehtoon suunnasta kuin perintöä kärkkyvällä Paulin äidillä. Eikä tyttärenpojan seksuaalinen suuntaus kiinnosta mummoa pätkääkään, koska hän aavisti sen jo varhain, hilpeänä takaumana esitettävässä tilanteessa.

Voitte suudella sulhasta esittelee myös ensi kertaa sen, miten Konrad ja Paul pää-

tyivät samaan sänkyyn. Onpa mukana myös Königin al-bumeissa harvemmin nähtyjä lesbohahmoja, pariskunta, joka menee naimisiin ja antaa samalla mallin Konradin ja Paulin häille. Sekin päivä lopulta koittaa, mutta tietenkin vasta monen monen mutkan jälkeen.

Königin rennonveltto piirrostyyli ei ole juurikaan muuttunut. Välillä teksti vyöryy yli jättäen tilaa vain puhuvalle päälle. Suomalaisen laitoksen painoasu on melko karu, alkujaan sinisellä sävytyksellä painetut kuvat on pränätätty harmaan rosoisiksi. Miinusta myös kääntäjän ja tekstaajan nimien unohtamisesta.

Vesa Kataisto

Konrad tapaa sukuaan.

Alan Moore — Kevin O'Neill:
Kerrassaan merkillisten herrasmiesten liiga II
Suomennos Jouko Ruokosenmäki
EGMONT KUSTANNUS

Hieman yllättäen Egmont on julkaissut jatko-osan viime vuoden Kerrassaan merkillisten herrasmiesten liigalle. Yllättäen siksi, että kyseessä on kioskisarjakuvaksi poikkeuksellisen raadollinen, selvästi vanhemmalle lukijakunnalle suunnattu seikkailusarjakuva, jolla on vaikea kuvitella olevan kaupallista potentiaalia. Se on myös poikkeuksellisen hyvä sarjakuva.

Tarina jatkuu siitä, mihin edellinen osa jäi: viktoriaanisen fiktion kuuluisimmista sankareista koostuva erikoisjoukko rientää tutkimaan taivaalta pudonnutta kapselia. Avaruuden vierailijat paljastuvat H. G. Wellsin maailmojen sodista karanneiksi valloittajiksi ja pian Liiga taisteleekin henkensä edestä ja Britti-Imperiumin puolesta. Samalla sisäiset ristiriidat repivät antisankarijoukkoa hajalle.

Ensimmäisessä albumissa Moore ja O'Neill keskittyivät luomaan yhtenäistä maailmaa yhdistelemällä 1800-luvun lopun seikkailuviihteen hahmoja. Tulos oli jännittävä viihdekertomus niin pullollaan erilaisia piilotettuja viittauksia, että niiden bongailuun on tehty peräti oma kirjansa, Jess Nevinsin toimittama Heroes and Monsters. Kakkososassakin on yllin kyllin näitä pääsiäismunia ja ihastuttavan vinksahtaneita yhdistelmiä, huimimpana Iso-Britanniassa kokeitaan jatkava Tohtori Moreau ja hänen eläinhybridinsä, muassaan Rupert-karhu ja monet Kaislikossa suhisee -romaanista tutut hahmot.

Toisessa osassa painopiste kuitenkin siirtyy maailman rakennuksesta sen tuhoamiseen. Moore ja O'Neill rikkovat säälittä lelunsa yllättävän brutaaleissa ja lihallisissa kohtauksissa. Tarinan dramaattisimmissa kohtauksissa on jylhää lopullisuuden tuntua. Watchmenista tutut yhdeksän ruudun ruudukot toimivat Liigassakin yhtä julmina ja kylminä. O'Neill tuo Mooren visiot paperille erinomaisesti karrikoivalla ja toteavalla tyylillään.

Mikä alkaa seikkailuviihteenä, päättyy tragediana. Mooren nerouden kosketus välittyy tavassa, jolla hän manipuloi lukijan sympatioita, saa hänet rakastamaan luomiaan hirviöitä ja sitten vihaamaan niitä uudelleen. Kerrassaan merkillisten herrasmiesten liiga II on häkellyttävän hyvää toimintasarjakuvaa, jossa on yllättävä inhimillinen ydin. Kyseessä on varmasti yksi vuoden parhaita sarjakuvakäännöksiä.

Otto Sinisalo

Lewis Trondheim:
Blacktown
Suomennos Heikki Kaukoranta, tekstaus Jenni Rope
WSOY

Jos Jussi Jäniksen seikkailujen ensimmäinen suomennos, Jälkiä rinteessä, jätti kylmäksi, niin Blacktown kyllä korjaa tilanteen. Mainio "ylikirjoitettu" filosofinen keskustelu villin lännen saluunan korttipöydässä hymyilyttää heti kättelyssä.

Albumi on kuin ranskalainen lännenelokuva. Siinä puhutaan paljon, vitsit ovat kyynisiä ja karua väkivaltaakin löytyy huumorin joukosta, eli meno on paljon hirtehisempää kuin Lucky Lukessa.

Aku Ankan tapaan outoihin maisemiin ja tapahtumiin aikakaudesta huolimatta ajautuva Jussi Jänis saapuu Blacktownin kaupunkiin lynkkausmielisen konnajoukon jahtaamana. Eikä vastaanotto pikkukaupungissakaan ole lämmin. Muukalaista vieroksutaan yleisesti, pääpäsmärinä sheriffi itse. Tarinassa ei ole varsinaisesti hyviä ja pahoja hahmoja, kaikki ovat ainakin lievästi ranskalaisittain tyylitellyn velttouden tilassa. Säpinää syntyy, kun kohta Jussin tulon jälkeen selviää, että kaupungin lähimaisemissa on mahdollisesti runsas kultasuoni.

Psykologialla maustettu juoni imaisee mukaansa. Trondheimin piirros kaartelee mukavasti niukkana, mutta selkeänä. Piirtäjän vaimon Brigitte Finlakyn tyylikäs väritys korostaa tunnelmaa.

Lännenparodioiden aatelia.

Vesa Kataisto

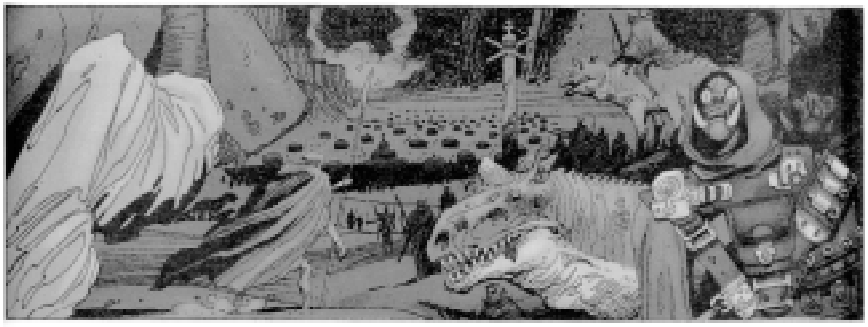

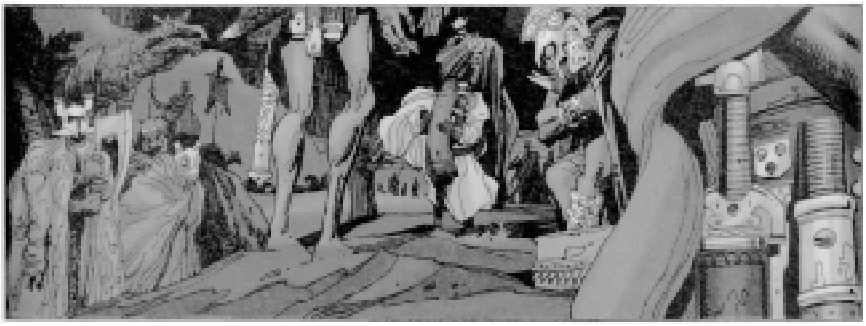

Alan Moore on taas loihtinut kerrassaan merkillisen leegion olentoja.

©Lewis Trondheim

Pupu pysyttelee hiljaa, jostain syystä.

Pauli Kallio — Kati Kovács:
Onnen lahjat
ARKTINEN BANAANI

Kun Onnen lahjat aikoinaan ilmestyi Aviisissa, Rumbassa ja Helsingin Sanomissa, pidin sitä laadukkaasti tehtynä hiilipaperikopiona hieman aiemmin (väliaikaisesti) loppuneista Krampeista ja nyrjähdyksistä. On nautinnollista huomata olevansa väärässä.

Toki käsikirjoittaja Pauli Kallion dialogi on samankaltaista molemmissa. Hän on mieltynyt lähes englantilaisen kuivaan huumoriin, joka ymmärtää sekä sanailuja että niiden kohteita.

Onnen lahjat korostaa elämän pieniä nautintoja. Ote on räväkämpi kuin Krampeissa ja nyrjähdyksissä, siekailematon seksuaalisuus ja laitapuolen lassit ovat näkyvämmässä roolissa. Kati Kovácsin irtonaisen kauniit siveltimen vedot sopivat sarjaan, joka muistuttaa asioiden tärkeysjärjestyksestä.

Trendikkyys, virkaintoisuus ja työnarkomania ovat sarjan hahmoille tyystin vieraita. Albumin eräänlaisessa avainstripissä kolme toimistohiirtä moittivat luonnevikaista pomoaan ja pohtivat, että ”ei voi kuin olla hiljaa ja kärsiä” ja ”onneksi palkassa ei ole valittamista”. Viereisen pöydän suorasuu Mauri, eräänlainen puistonpenkki-Oblomov pohtii: ”Meilläpä on sentään varaa sanoa, mitä ajattelemme”.

Kun Onnen lahjat lomitti Jussi ” Juba ” Tuomolan Viiviä ja Wagneria Helsingin Sanomissa kesällä 2002, se sai melko paljon negatiivista palautetta. Kaikki lukijat eivät olleet mieltyneet siihen, että sarja puhui seksistä ja kuvasi puistojen miehiä oikeina ihmisinä. Eipä siitä voi päätellä kuin yhden asian: sika saa sanoa sarjakuvissa mitä tahansa, mutta ihmisen suuhun kaivataan kapulaa.

Ville Hänninen

Tommi Musturi (toim.):
Glömp 6
BOING BEING

Sarjakuva-antologioissa on aina omat ongelmansa, kun sekä tekijöiden piirrostyylit että juttujen taso saattavat vaihdella huomattavasti. Glömp 6 on kuitenkin tasaisen varmaa tuotantoa, josta kiitokset Musturille. Samoihin kansiin on saatu ilahduttavan runsas satsi näytteitä Suomen sarjakuvantekijäkunnan parhaasta päästä.

Jyrki Heikkisen houreiset arkikuvaukset jatkuvat novellilla Fossiili. Jatkuvasti liikkeessä mutta pysyvästi eksyksissä haahuilevat tyypit ovat niin ihanan suomalaisia.

Kaksi teoksesta löytyvää tarinaa palkittiin Kemissä. Terhi Ekebomin Marjo Isopahkalan runon perusteella piirtämä Tissityttö ei ole erityisen sarjakuvallinen ilmiasultaan, mutta juuri pysähtyneet kuvat tekevät siitä erittäin hauskan. Ville Rannan Naiskuvia kertoo surkuhupaisasta taiteilijasta ja tämän ”kohunäyttelystä”. Tarinan viimeisen ruudun sanoma, jota Kemin albumissa hehkutettiin, jää silti minulle yhä epäselväksi.

Jarno Latva-Nikkolan Kassa numero viisi vaatii useamman lukukerran, jotta kimurantti juoni avautuu kokonaisuudessaan. Luonnosmainen piirrostyö ei valitettavasti aivan ole nokkelan juonen tasolla. Myös Ville Pynnönen on piirtänyt turhankin rennolla otteella kauhuvisionsa Kesäkissa.

Nais- ja miestekijöitä on mukana suurin piirtein saman verran. Sinänsä jakaumalla ei ole niin merkitystä, tarinoiden aiheina esiintyvät ahdistus, taiteellisuus tai huumori luonnistuvat tasaisen varmasti kummaltakin sukupuolelta.

Tissitytön ohella Mikko Väyrysen novelli Keijon kodinkone on Glömpin hauskimpia juttuja. Vähäeleinen ja selkeästi piirretty kuvaus kodinkoneliikkeen tu-

©Kallio—Kovács

Onni ei pidä pukua tai solmiota, uskoo Pauli Kallion ja Kati Kovácsin sarjakuva.

hon tiestä on tyylikäs kuusisivuinen.

Ruotsalaisen Knut Larssonin oudosti hohtava Heijastuksia sinusta on tyylikäs ja hiukan kauhistuttava visio. Jouko Ruokosenmäen Lento on mallikkaasti sarjakuvitettu, mutta vähän tyhjänlainen sisällöltään. Camilla Pentin kohtalotarina Magnetismi muistuttaa vahvasti Pentti Otsamon kynänjälkeä.

Kaikkiaan tyhjäkäyntiä on hyvin vähän, novellit ovat tarkasti juonisisältöjensä mittaisia. Tästä olisi kotimaisten näytelmä- ja elokuvakäsikirjoittajien hyvä ottaa oppia. Glömp 6 on ehdottomasti parhaita koskaan koottuja sarjakuva-antologioita. Toivottavasti ulkomaanelävätkin jaksavat tihrustella silmillään sivujen alaosiin nakutettuja käännöksiä.

Vesa Kataisto

Jukka Tilsa:
Zoppaa ja särvintä
ARKTINEN BANAANI

On kahdenlaisia ihmisiä: niitä, jotka pitävät Jukka Tilsan sarjakuvista ja niitä, jotka ovat väärässä.

Aiemmin kulttisuosiota nauttinut Tilsa

©Jukka Tilsa

Varhaista Tilsaa.

on pikku hiljaa pääsemässä suuren yleisön suosioon. Helsingin Sanomissa julkaistujen sarjakuvien kautta entisestä underground-miehestä on tulossa salonkikelpoinen. Arktisen banaanin juhlakirja Zoppaa ja särvintä onkin hyvä tapa tutustuttaa potentiaalinen uusi yleisö Tilsan sarjakuviin.

Kokoelma tarjoaa kattavan läpileikkauksen Tilsan tuotannosta. Mukana on alkutaipaleen klassikkoja kuten ”Soppa” ja ”Ostoksilla” sekä tuoreempaa materiaalia aina viime vuosien tuotantoon saakka. Vastikään Tilsan sarjakuviin tutustunut lukija saa hyvän kuvan miehen skaalasta: vaikka sarjakuvat ovatkin piirrosteknisesti pelkistettyjä, se ei estä tekijän mielikuvitusta lentämästä. Pikemminkin päinvastoin. Minimaalinen ja absurdi kulkevat käsi kädessä Tilsan sarjakuvissa.

©Ville Ranta

Ville Rannan Naiskuvia on Glömp 6:n parhaimmistoa.

Pidemmän aikaa Tilsan tuotantoa seuranneena jäin kaipaamaan bibliografiaa ja tarkempia julkaisutietoja sarjoista. Kokoelmassa nähdään tietenkin myös materiaalia, jota on jo julkaistu aiemmissa kokoelmissa. Toisaalta fanille on mukana kuriositeettejakin kuten Maito-Pirkassa ja Rytmi-lehdessä julkaistuja sarjakuvia. Lisäksi Tilsa kertoo sarjakuvien välissä lyhyesti metodeistaan ja suhteestaan sarjakuviin.

Tilsa on absurdin tilannekomiikan ja huikean verbaaliakrobatian mestari. Zoppaa ja särvintä muistuttaa hänen kiistämättömistä lahjoistaan ja jäljittelemättömästä näkemyksestään.

Kaikki eivät Tilsaa ymmärrä, ja se on heidän menetyksensä. Kaikille muille Zoppaa ja särvintä on suositeltava teos, etenkin jos ei tunne Tilsan tuotantoa läpikotaisin.

Otto Sinisalo

P. A. Manninen — Petri Hiltunen:
Vänrikki Stoolin Korkeajännitys — Edestä maan ja kuninkaan
EGMONT KUSTANNUS

Suomalaistekijöiden Korkeajännitysten julkaisu jatkuu. Tällä kertaa aiheena on Suomen sota, jonka seurauksena Suomi aikanaan siirtyi Ruotsin vallan alta Venäjälle. Käsikirjoituksen laatinut Manninen on käyttänyt Runebergin runoja pohjanaan, mutta käsittelytapa on moderni. Manninen ja piirtäjä Hiltunen kuvaavat sodan brutaaliuden kaunistelematta väkivaltaisissa taistelukohtauksissa. Sven Dufvakin kuolee sillalle melkein heti ainoan laukauksensa ammuttuaan.

Ammattilaistekijöiden ansiosta albumi on sujuvaa luettavaa. Mannisen kuvakäsikirjoitus käyttää spektaakkelielokuvien tehokeinoja onnistuneesti hyväkseen. Lähikuvista siirrytään vaivattomasti kuvaamaan suuria väkijoukkoja. Leveät ruudut vahvistavat elokuvamaista tunnelmaa. Tämä käy hyvin yksiin Hiltusen perinteisesti elokuvista lainaavan kerrontatyylin kanssa.

Sekä Hiltunen että Manninen ovat in-

©Hiltunen—Manninen

Suomen sotaakin oli sitten syytä käsitellä Korkkarissa.

nokkaita sotahistorian harrastajia, joka näkyy niin kuvituksen kuin tarinankin tasolla. Sodan vaiheet käydään huolellisesti läpi ja tapahtumat taustoitetaan mielekkäästi. Hiltusen ajankuva on huolellista: puvut, varusteet ja tapahtumapaikat ovat historiallisesti tarkkoja. Tekijät ovat onnistuneet luomaan aidon tuntuisen ja kiinnostavan kuvauksen vähemmän tunnetusta palasta Suomen historiaa.

Tarve kuvittaa koko sota toimii kuitenkin kokonaisuutta vastaan. Taistelusta toiseen kuljetaan luettelomaisesti ja tarinan päähenkilöille, Dufvalle ja nimettömälle luutnantille, ei jää tilaa. Luutnantin tarina lupaa teemaa lunastuksesta, mutta teema ei koskaan tyydyttävästi realisoidu.

Vänrikki Stoolin Korkeajännitys on kelpo viihdettä ja hyvää historiankuvausta, mutta tekijöidensä puolesta sillä olisi ollut potentiaalia nousta pelkän viihdykkeen yläpuolelle. Tarinan painopisteen ollessa hahmojen sijaan tapahtumissa näin ei käy.

Otto Sinisalo

Teräsmies, joka pojan märkä uni. Paitsi Bruce Waynen.

Michael Uslan — Peter Snejbjerg:
DC-spesiaali: Batman — Etsivä 27
EGMONT KUSTANNUS

Egmont on julkaissut DC-spesiaali-sarjassaan Batman-vaihtoehtohistoriikin, joka sijoittuu vuoteen 1939. Julkaisu on ajankohtainen, koska sen on piirtänyt Peter Snejbjerg. Hän on yksi Helsingin sarjakuvafestivaalien vieraista tänä vuonna. Vierailu lienee yksi syy siihen, miksi Egmont keskeytti yhdeksi numeroksi DC-spesiaalin jatkosarjat ja julkaisi Etsivä 27:n.

Tarinassa oppivuosiltaan palaava Bruce Wayne värvätään etsivien salaseuraan ennen kuin hän ehtii aloittaa naamiokostajan uransa. Yhdessä aisaparinsa Alfredin kanssa hän käy estämään vuosikymmeniä juonittua salaliittoa.

Niin kuin vaihtoehtohistoriallisissa tarinoissa yleensä, aiemmin Batman-animaatiosarjan parissa työskennellyt kirjoittaja Michael Uslan viljelee runsaasti viittauksia fiktiivisiin ja historiallisiin henkilöihin. Erinäisiä viittauksia on kuitenkin jo riesaksi asti, etenkin kun niitä käytetään peittämään tarinan ohuutta ja loogisia aukkoja. Toisin kuin tässä numerossa arvioi-dussa samanhenkisessä Kerrassaan merkillisten herrasmiesten liiga -sarjakuvassa, erilaiset viittaukset pikemminkin vievät voimaa tarinalta kuin lisäävät siihen olennaisesti mitään.

Tanskalainen Snejbjerg on tehnyt pitkään töitä DC-kustantamolle. Hän on kuvittanut muun muassa Books of Magicia ja Starmania. Snejbjergin pyöreä viiva tekee sarjakuvasta helppolukuisen, ja vahvojen mustien käyttö sopii hyvin Uslanin tarinan henkeen.

Otto Sinisalo

Jope Pitkänen:
Mauno Mansikka vs. Brysselin herrat!
OMAKUSTANNE

Tässäpä tekijänsä näköinen albumi. Joidenkin mielestä turhan hitaasti katoavaa kansanperinnettä. Alkujaan kesäteatterinäytelmäksi kirjoitettu albumi on täynnä jopemaisia karikatyyrejä eri kansalais- ja kansallisuusryhmistä.

Mansikkaisännän pellot tuottavat nykyään kännykkäkuoriaisia (colorado sonera). Teletorakka ltd:n johtaja Mauno ja kaikki muutkin pellolla olijat hölöttävät jatkuvasti kännyköihinsä. Nokiasorina keskeytyy hetkeksi, kun paikalle talsii EU-tarkastaja Piere Pascal. Mansikan puuhuusi on direktiivien vastainen ja muutoinkin EU:n normien mukaan suoranainen ympäristörikos. Eihän semmoinen käy savolaesisännälle lainkaan, Pascal on passitettava takaisin Ryssellinsä papereita suttaamaan.

Mauno Mansikka vs. Brysselin herrat on runsailla irtoherjoilla ryyditettyä perisuomalaista puskafarssia, vaikea tätä on tutkailla hymyämättä ainakin jollekin letkaukselle. Jopen piirrostyylillä ei Grafian kultahuippuja saavuteta, mutta ammattilaisen varmuudella hän hoitelee homman kotiin. Suositellaan erityisesti tosikoiden luettavaksi!

Vesa Kataisto

Mort Walker & työryhmä:
Härski Masi
Toimittanut ja suomentanut Veikko Malmberg
EGMONT KUSTANNUS

Kuten tunnettua, Masia, Liisaa ja Lassea sekä muita Walkerin pajan tuotteita tehdään viiden hengen tiimityönä. Kun ideapalaverissa nököttää viikosta toiseen viisi äijää, on itsestään selvää, että jutut lipsuvat välillä vesirajan alle.

Oman porukan huvitukseksi syntyy näitä pikaisesti luonnosteltuja, keskirasvaisia

Jope elementissään.

Voi ei! Läikytin kahvia... Onneksi se ei ollut kovin kuumaa. Onni on lämmin pimpsa!

pläjäyksiä, joita ei tietenkään ole Amerikassa koskaan julkaistu vaan ainoastaan Pohjoismaissa. Härskejä Masi-strippejä on Suomessa aiemmin julkaistu Masin 50-vuotisjuhlakirjassa ja vuonna 1997 ilmestyneessä erikoisjulkaisussa.

Nopeasti sutaistut Masi-irrottelut, pari Samia ja Siiloa, Masan arkkia ja Liisaa ja Lassea eivät ehdottoman heteroseksuaalisilla livautuksillaan ja pissa-/pieruhuumorillaan hätkäytä, ainakaan minua. Oikeastaan voi ihmetellä titteliä "härski", sillä osa tämän liparealbumin jutuista on selvästi tuoreempaa ja nokkelampaa tavaraa kuin eltaantuneen oloiset nyky-Masit.

Vesa Kataisto

Jean-Pol & Raoul Cauvin:
Sammy 13 — Apinat ja gorillat
Suomennos Antti Pajunen, tekstaus Timo Ronkainen
EGMONT KUSTANNUS

Vuodesta 1970 jatkunut tarina 1930-luvun Chicagossa seikkailevista turvamiehistä eli Sammy Daysta ja Jack Attawaysta kertova huumorisarja on ennättänyt ranskalaisella kielialueella jo 38. albumiin asti.

Apinat ja gorillat on alkuperäisessä järjestyksessä sarjan 33. teos. Parhaat päivät ovat selkeästi takanapäin, mutta jotain hupia aiheesta irtoaa vieläkin.

Raoul Cauvin (s. 1938) on tehtaillut sarjakuvakäsikirjoituksia kymmenittäin. Sammy-sarja on hänen menestyneimpiä töitään. Sammyn alkuperäinen piirtäjä, Arthur "Berck" Berckmans (s. 1929) jäi eläkkeelle jo yli kymmenen vuotta sitten. Hänen työnsä jatkajan, Jean-Polin alias Jean Paul van den Broeckin (s. 1943), piirros on erittäin samankaltaista. Jean-Pol on myös alansa vakaa ammattilainen. Hänen sarjojaan on julkaistu tasaista tahtia vuodesta 1962 lähtien. Niihin lukeutuu mm. Michelinin rengasukon eli Bibendumin tähdittämää mainossarjakuvaa.

Sammyn ja hänen pomonsa Jackin onkireissu keskeytyy rajuilmaan, ja sen tuiskeessa gorillat ajavat kumoon omituisen ukkelin, luonnontieteilijäprofessori Sewardin. Tämä pyrkii selvittämään ihmiskunnan kehityksen kannalta oleellisimman mysteerin eli välivaiheen apinasta ihmiseksi — ns. puuttuvan renkaan.

Koska on kieltolain aika, ei Jack malta olla turvautumatta professorin houkuttelevan näköiseen viinapullorivistöön. Pullojen sisältö on tietenkin jotain aivan muuta kuin mitä etiketti lupaa.

Tarinan perusidea ei ole mitenkään uusi, eikä enää mitään kovin erityistä saada revityksi Cauvinin mieliaiheesta, ihmisen oman tahdon ja identiteetin katoamisesta. Juoni on vain hieman muunneltu edellisen suomennetun Sammy-albumin, Sielunmessun gorilloille, tarinasta. Nyt Jack alkaa muuttua todelliseksi gorillaksi, ja tähän rymyhupailuun sekaantuvat myös Sammyn myöhempien aikojen seikkailujen vakinaamat, Elliot Ness lahjomattomine poliisiryhmineen sekä arpinaama Al Capone koplineen.

Apinat ja gorillat -albumi menettelee parhaiten, jos lukija on noin kymmenvuotias sarjisnoviisi. Apinaörvistely tepsii aina, joskaan siitä ei revitä läheskään kaikkea mahdollista irti. Vaikkapa King Kong -versiointi olisi ilahduttanut. Sen sijaan Cauvin tarjoaa mukahauskaa takaa-ajohuumoria. Autoja Jean-Pol kuulemma mieluiten piirtääkin.

Vesa Kataisto

Sammystä tulee apinamies.

Suomalaista rujoilua Juha Vuorman tapaan.

©Juha Vuorma

Juha Vuorma: Poro puri — piru peri: Kauneimmat sarjakuvat 1992-2003 OMAKUSTANNE

Juha Vuormalta on aikaisemmin ilmestynyt suomeksi albumit Saarnaaja (1995) ja Kaapuveikko ja verokarhu (1999). Poru puri - piru vei on kokoelma Vuorman valikoimia parhaita tarinoita miehen itsensä valitsemina. Kokonaisuus on varsin sekalainen seurakunta — Myrkkyhuumorista mustan huumorin ryydittämään perinteiseen strippiin ja pohjoista ahdistusta huokuvista lännenparodioista uskontokritiikkiin. Yhdistävänä tekijänä tuntuu olevan eräänlainen suomalaisella tavalla rujo irvistys: on vaikea kuvitella, että kukaan tekisi tällaista sarjakuvaa Espanjassa tai Intiassa.

Parhaimmillaan Vuorma on Kaapuveikko-sarjakuvassa, jonka musta huumori ja pureva yhteiskuntakritiikki toimivat pieninä annoksina. Fantasiaolentomaisen Kaapuveikon ja viranomaisten välinen vastakkainasettelu on paikoin hykerryttävää luettavaa: ”Haloo, onko yleinen syyttäjä? Kaapuveikko täällä. Minä olen valmis tunnustamaan minkä tahansa rikoksen päästäkseni lusimaan! On pakko jotenkin päästä katkolle näistä hanttihommista!”

Harmi vain, että Kaapuveikkoa on jo julkaistu yhden albumin verran, ja tähän albumiin on otettu puuron sekaan velliäkin. Kaapuveikon pelkistetty grafiikka toimii paremmin kuin Vuorman realistisemmin tehdyt jutut. Esimerkiksi Iscariot — 99 kuudestilaukeavaa maistuu melkoiselta köyhän miehen Preacheriltä. Myös Myrkkyyn tehty alatyylinen Rietas heittiö lähinnä tympäisee, rankistelun takaa soisi löytyvän jotain sanottavaa.

Ville Hänninen

©Rosinski—Dufaux/Dargaud

Oi miksi puhumme niin pateettisesti, kunnioitettu maagi?

Rosinski — Dufaux: Kadonneiden nummien valitus 2: Blackmore Suomennos Saara Hyyppä

Kun nykyään kuulen sanan ”fantasia”, poistan varmistimen. Syy on hyvin yksinkertainen. Vuosia jatkunut fantasiabuumi on tuottanut pääasiassa silkkaa sontaa, eikä lajityypin kliseisimmillä perusteoksilla mielestäni ole juuri mitään annettavaa teini-iän ohittaneelle lukijalle. Rosinskin ja Dufaux’n lukijaryhmä tuskin on ohittanut 18 vuoden merkkipaalua. (Anteeksi, fiksut teinit!)

Kadonneiden nummien valitus on nimittäin kliseistä perusfantasiaa, jossa ei ole mitään erikoislaatuista. Toinen osa on sentään hitusen älyllisesti likilaskuista ensimmäistä osaa parempi, mutta edelleenkin ollaan kaukana lajityypin mestariteoksista.

Tarina kehittyy toisessa osassaan nuoren kauniin tytön ja likaisen vanhan maagisedän kaksinkamppailuksi. Maagi Bedlam hallitsee Eruin Duleaa diktaattorin tavoin. Nuori Sioban, kuninkaiden jälkeläinen, haluaa kuitenkin takaisin vallan, jonka Bedlam hänen isältään vei.

Ja aijai miten vaikeata onkaan arvata, mitä tuleman pitää!

Ville Hänninen

Kimmo Taskinen: Korpin nenä – tarinoita Pohjolasta. Kemin Sarjakuvakeskus 2004.

Oho, uusi Sandman! No eipä vaiskaan, Taskisen pohjoisten sarjakuvanovellien kokoelma hätkäyttää ensisilmäyksellä komealla ulkoasullaan. Sisältö on myös vankkaa tekoa. Mukana on sovituksia mm. Ilmari Kiannon, Veikko Huovisen, Aapelin ja Jari Tervon novelleista, sekä katkelma Mikael Niemen Populäärimusiikkia Vittulanjänkältä.

Teoksen avaa suosikkitarinani, Huovisen Sielunvaellus, joka alkujaan julkaistiin Rasvamaksa – teoksessa 1973. Taskinen

©Kimmo Taskinen

Kimmo Taskinen kuvittaa mm. Haanpäätä.

kuvittaa napakasti pienen sielun vaelluksen. Leevi Sytkyn henki kulkee saumattomasti variksesta haukeen ja edelleen Alkon pikkubyrokraattiin, vain pikku nytkäys ja uusi asukas on kalloluun sisällä.

Kuvankäsittelyn ammattilaisena Taskinen hallitsee paitsi yksityiskohtaisen piirroksen, myös kuvakulmat ja sivusommmittelun. Ilmeikkään Sytky-matikan vaellustarinaa on hieno katsoa ja lukea.

Taskinen on nähnyt vaivaa valikoidessaan tarinoita, ja piirtänyt tarvittaessa aiempia sovituksiaan kokonaan uusiksi. Pitkäaikainen työskentely novellisovitusten parissa on ollut hyväksi. Kuvat eivät enää vajoa pahemmin tekstimassojen alle. Erityisen tyylikäs jakso on Populäärimusiikin yhden luvun sarjakuvitus, siinä yhdistyvät oleellinen sekä tekstin sanomasta että elävä kuvitus.

Taskisen piirtämät eläinhahmot ovat tarkasti mallinsa näköisiä, ihmiset taasen kuin Huu-haa Innasen tauluista reväistyjä, suurisieraimisia toljottajia. Suomalainen karu kansanluonne tulee tarinoista hyvin esille. Ihmettelyä, kateutta ja vankkumatonta jääräpäisyyttä piisaa, kuten Aapelin tarinassa ”Eiffelin torni”. Ruskeanharmaa väritys tuo mukaan suomi-filmin henkeä. Kuvallinen rytmitys on rauhallista, hötkyilemätöntä.

Voi tietysti kysyä, mihin kuvitettuja klassikoita tarvitaan. Juttuhan muuttuu aivan toisenlaiseksi kun hahmoille annetaan tietty visuaalinen ilme. No, miksi kirjojakin filmataan? Taskisen näkemykset toimivat varsin mainiosti, ainoastaan Ollin pakinasta sovitettu ”Sekuntikellot” ei oikein pelitä. Väinö Nuortevan konekivääridialogi on itsessään sen verran värikästä, ettei se kunnolla istu sarjakuvan asuun – rytmi menee sekaisin kuin tarinan päähenkilöillä ikään. Tarinassa on toki lisäulottuvuutensa, jos tunnistaa sen keskeiset hahmot Heikki Porkolan ja Ari Kutilan karikatyyreiksi.

Korpin nenä on komea ja sympaattinen teos. Parasta on, että se pitää elossa korvaamattoman arvokkaiden, klassisten humoristiemme tekstit ja innostaa lukemaan myös alkuperäisiä teoksia.
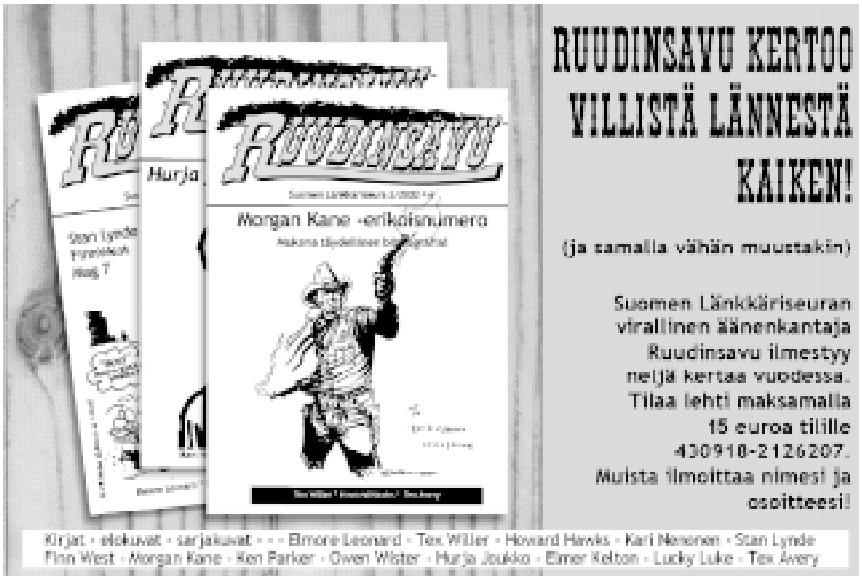
Vesa Kataisto